

Briuselis, 2013 05 29
COM(2013) 375 final

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

**dėl 2013 m. Slovakijos nacionalinės reformų programos
su Tarybos nuomone dėl 2012–2016 m. Slovakijos stabilumo programos**

{SWD(2013) 375 final}

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl 2013 m. Slovakijos nacionalinės reformų programos

su Tarybos nuomone dėl 2012–2016 m. Slovakijos stabilumo programos

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo¹, ypač į jo 5 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją²,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas³,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

pasikonsultavusi su Ekonomikos ir finansų komitetu,

kadangi:

- (1) 2010 m. kovo 26 d. Europos Vadovų Taryba pritarė Komisijos pasiūlymui įgyvendinti naują augimo ir darbo vietų kūrimo strategiją „Europa 2020“, grindžiamą geresniu ekonominės politikos koordinavimu, ir daugiausia dėmesio skirti toms svarbioms sritims, kuriose reikia imtis veiksmų, kad būtų stiprinamas Europos tvaraus augimo ir konkurencingumo potencialas;
- (2) remdamasi Komisijos pasiūlymais, 2010 m. liepos 13 d. Taryba priėmė rekomendaciją dėl valstybių narių ir Sąjungos bendrųjų ekonominės politikos gairių (2010–2014 m.), o 2010 m. spalio 21 d. – sprendimą dėl valstybių narių užimtumo politikos gairių⁴, kurios kartu sudaro integruotas gaires. Į šias integruotas gaires valstybių narių paprašyta atsižvelgti formuojant nacionalinę ekonominę ir užimtumo politiką;
- (3) 2012 m. birželio 29 d. valstybių ar vyriausybių vadovai nusprendė priimti Susitarimą dėl ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo, kuriuo nustatė nuoseklią nacionalinių, ES ir euro zonos veiksmų, naudojant visus galimus svertus, priemones ir politikos strategijas, sistemą. Jie nutarė, kokių veiksmų reikėtų imtis valstybių narių lygmeniu,

¹ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.

² COM(2013) 375 *final*.

³ P7_TA(2013)0052 ir P7_TA(2013)0053.

⁴ 2012 m. balandžio 26 d. Tarybos sprendimas 2012/238/ES.

visų pirma išreikšdami tvirtą įsipareigojimą siekti strategijos „Europa 2020“ tikslų ir įgyvendinti konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas;

- (4) 2012 m. liepos 6 d. Taryba priėmė rekomendaciją dėl Slovakijos 2012 m. nacionalinės reformų programos ir nuomonę dėl atnaujintos 2011–2015 m. Slovakijos stabilumo programos;
- (5) 2012 m. lapkričio 28 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą⁵, kuria pradedamas 2013 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Be to, 2012 m. lapkričio 28 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 priėmė Įspėjimo mechanizmo ataskaitą⁶, kurioje nenurodė, kad Slovakija yra viena iš valstybių narių, dėl kurios reikės parengti nuodugnią apžvalgą;
- (6) 2013 m. kovo 14 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino prioritetus, kuriais turi būti užtikrintas finansinis stabilumas, fiskalinis konsolidavimas ir ekonomikos augimo skatinimo veiksmai. Ji pabrėžė, kad reikia vykdyti diferencijuotą, ekonomikos augimą skatinantį fiskalinį konsolidavimą, atkurti įprastas skolinimo ekonomikai sąlygas, skatinti ekonomikos augimą ir konkurencingumą, spręsti nedarbo problemą, šalinti socialines krizės pasekmes ir modernizuoti viešąjį administravimą;
- (7) 2013 m. balandžio 24 d. Slovakija pateikė 2013 m. nacionalinę reformų programą, o 2013 m. balandžio 30 d. – 2013 m. atnaujintą 2012–2016 m. stabilumo programą. Siekiant atsižvelgti į abiejų programų sąsają, jos vertintos vienu metu;
- (8) remdamasi 2013 m. stabilumo programos vertinimu pagal Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97, Taryba mano, kad Slovakija sumažino valdžios sektoriaus deficitą nuo 7,7 % BVP 2010 m. iki 4,3 % BVP 2012 m., nes ėmėsi esminių konsolidavimo priemonių, ir remiantis dabartiniais planais panaikins perviršinį deficitą. Makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos programoje pateiktos biudžeto projekcijos, yra tikėtinas. Palyginti su Komisijos prognozėmis, valdžios institucijų numatomas BVP augimas bus panašus, bet jo struktūra šiek tiek skirsis. Programoje apibrėžtas biudžeto strategijos tikslas – pasiekti tokią fiskalinę būklę, kuria būtų užtikrintas ilgalaikis viešųjų finansų tvarumas. Šiam tikslui pasiekti Vyriausybė patvirtina tikslą nominalų deficitą 2013 m. sumažinti tiek, kad jis neviršytų 3 % BVP pamatinės vertės, laikantis Tarybos rekomendacijos pagal perviršinio deficito procedūrą. Vidutinis metinis fiskalinių priemonių dydis 2010–2013 m. siekia 1,4 % BVP, t. y. gerokai daugiau už Tarybos rekomenduotą 1 % BVP privalomą dydį. Tikimasi, kad už didžiąją išlaidų sumažinimo dalį 2013 m. bus atsakinga vietos valdžia ir kiti valdžios sektoriaus vienetai, kuriems centrinė valdžia neturi tiesioginės įtakos. Todėl kyla rizika, kad tikslas gali būti nepasiektas, taip pat turint omenyje praeityje pasitaikiusį išlaidų perviršį. Programoje patvirtinama, kad ankstesnis -0,5 % vidutinės trukmės tikslas bus pasiektas 2018 m. Vidutinės trukmės laikotarpio tikslas atitinka Stabilumo ir augimo pakto reikalavimus. Kalbant apie metus, einančius po numatomos perviršinio deficito panaikinimo datos, (perskaičiuoto) struktūrinio biudžeto balanso pagerėjimas yra tinkamas 2014 ir 2015 m. (atitinkamai 0,6 ir 0,7 proc. punkto BVP), bet būtų nepakankamas 2016 m. (0,3 proc. punkto BVP). Numatoma, kad Slovakija laikysis išlaidų kriterijaus. Pagal programą numatoma, kad valdžios sektoriaus skola iki 2016 m. ir toliau neviršys Sutartyje nustatytos 60 % BVP pamatinės vertės. Komisijos pavasario prognozėje numatomas skolos santykio padidėjimas iki 54,6 % BVP 2013 m. ir 56,7 % BVP 2014 m.

⁵ COM(2012) 750 *final*.

⁶ COM(2012) 751 *final*.

Siekdamos iš esmės sumažinti nominalų deficitą nuo 2011 m., valdžios institucijos taip pat mažino iš valdžios sektoriaus biudžeto finansuojamas investicijas – tai gali būti netvaru ir nepageidautina vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiu, be to, ėmėsi vienkartinį priemonių. Vykdamas konsolidavimą ir konvergenciją ateityje reikės neliesti išlaidų augimą skatinančiose kategorijose, pavyzdžiui, švietimo, inovacijų ir transporto infrastruktūros srityse;

- (9) Slovakija turi galimybių surinkti papildomų išteklių išplėsdama mokesčių bazę, apribodama mokestinių prievolių nevykdymo bei mokesčių slėpimo galimybes ir didindama mokesčių, kurie mažiau kenkia augimui, pvz., nekilnojamojo turto ir aplinkos mokesčių, vaidmenį. 2012 m. priimtas kovos su mokestiniu sukčiavimu veiksmų planas, kuriame daugiausia dėmesio skiriama PVM. Kad strategija būtų sėkminga, reikia papildomų priemonių, kuriomis visų pirma gerinama IT infrastruktūra, plečiama valdžios institucijų kompetencija bei audito gebėjimai ir užtikrinamos tolesnės teisminės procedūros;
- (10) 2012 m. Slovakija patvirtino pensijų reformą ilgalaikiam viešųjų finansų tvarumui didinti. Vis dėlto 4,9 % BVP ilgalaikio tvarumo atotrūkis tebėra gerokai didesnis už 3 % BVP ES vidurkį. Iš esmės jis rodo visuomenės senėjimo poveikį – pensijų išlaidos prie jo prisideda 1,5 proc. punkto BVP, o sveikatos priežiūros išlaidos – 2 proc. punktais BVP. Turint omenyje tai, kad ilguoju laikotarpiu Slovakijos sveikatos priežiūros išlaidos turėtų gerokai išaugti, pažangą, daromą didinant pensijų tvarumą, reikės derinti su sveikatos priežiūros reforma, kad būtų užtikrintas viešųjų finansų tvarumas. Veiksmingų skatinamųjų struktūrų ir kontrolės mechanizmų įvedimas padėtų didinti sveikatos priežiūros sistemos išlaidų veiksmingumą;
- (11) nedarbas tebėra viena iš pagrindinių Slovakijos ekonomikos problemų. Pastaraisiais mėnesiais Slovakija ėmėsi veiksmų aktyviai darbo rinkos politikai reformuoti. Tačiau reformos sėkmė labai priklausys nuo viešųjų užimtumo tarnybų gebėjimo ją veiksmingai įgyvendinti. Reikia papildomų tikslingesnių priemonių, skirtų nepalankiausioje padėtyje esantiems bedarbiams. Socialinės paramos skyrimas turėtų būti geriau susietas su aktyvumo skatinimu, be to, mokesčių ir pašalpų sistemoje reikia panaikinti neigiamas paskatas asmenims, kurie imasi mažai apmokamo darbo. Moterų ir vyresnio amžiaus žmonių dalyvavimo darbo rinkoje didinimas padėtų didinti bendrą užimtumą ir pasiekti 2020 m. nacionalinį užimtumo tikslą, kuris yra 72 %. Vis dėlto motinoms sunkiau grįžti į darbo rinką, kol nėra tinkamų vaikų, visų pirma mažesnių negu trejų metų vaikų, priežiūros galimybių;
- (12) jaunimo nedarbas Slovakijoje yra vienas iš didžiausių Europos Sąjungoje. Nepaisant 2012 m. reformos veiksmų švietimo kokybei ir atitinkamai darbo rinkos poreikiams gerinti, perėjimas iš švietimo sistemos į darbo rinką tebėra sudėtingas, o švietimo sistema lėtai reaguoja į darbo rinkos poreikius. Švietimo finansavimas vienam gyventojui yra labiau palankus siekiant kiekybės, o ne kokybės, ir mažai lėšų skiriama mokymo veiklai (mokytojams, medžiagai ir įrangai). Aukštojo mokslo kokybės ir įmonių bei švietimo įstaigų bendradarbiavimo gerinimas taip pat padėtų kurti tinkamai veikiantį žinių trikampį, užtikrinti didesnę investicijų į MTTP veiksmingumą bei patrauklumą ir didinti Slovakijos ekonomikos inovacinius gebėjimus;
- (13) ne iki galo išnaudojamas darbo jėgos potencialas aktualus ir nuo visuomenės atskirtoms bendruomenėms, kurioms kyla didelių kliūčių patekti į darbo rinką ir pasinaudoti švietimo sistema. Vis dėlto 2012 m. nesiimta veiksmingų priemonių ir nuo visuomenės atskirtų bendruomenių, įskaitant romus, gyvenimo sąlygos tebėra sudėtingos. Svarbu sparčiau gerinti nuo visuomenės atskirtų grupių mokymosi

rezultatus, taip pat taikyti tikslines suaugusiesiems skirtas aktyvumo skatinimo priemones;

- (14) nors ir padaryta didelė pažanga, Slovakija yra penktoje vietoje tarp daugiausia energijos suvartojančių valstybių narių, tai galima iš dalies paaiškinti tuo, kad pramonė jos ūkio struktūroje užima didžiausią dalį (25,9 % BVP). Kartu elektros kainos yra palyginti aukštos, visų pirma mažiesiems ir vidutiniams pramoniniams vartotojams. Keletą pastarųjų metų Slovakija dėjo pastangas iš dalies liberalizuoti energijos rinką, bet vis dar yra galimybių pagerinti rinkos veikimą; visų pirma didinant skaidrumą (taip pat ir tinklų tarifų nustatymo atžvilgiu) ir gerinant reguliavimo sprendimų ekonominį pagrindą bei nuspėjamumą. Taip pat yra galimybių gerinti tiekimo saugumą ir nustatyti didesnio užmojo energijos vartojimo efektyvumo tikslus;
- (15) 2012 m. Slovakija pradėjo didelę viešojo administravimo reformą, kad pagerėtų piliečiams ir įmonėms skirtų viešųjų paslaugų orientavimasis į klientą. Tačiau šiuo etapu reforma netaikoma centrinei valdžiai ir bendrai jos kokybei bei veiksmingumui. Kadangi nepadaryta teismų sistemos reformavimo pažangos, teisminės procedūros vis dar ilgai trunka, visų pirma nemokumo bylose, ir nepakankamai naudojamos alternatyviais ginčų sprendimo būdais. Pastaruoju metu Slovakija reformavo viešojo pirkimo taisykles, taip pat padidino Viešųjų pirkimų tarnybos nepriklausomumą, vis dėlto ES struktūrinių fondų lėšų įsisavinimo patirtis rodo, kad veiksmingas viešųjų pirkimų taisyklių taikymas tebėra problema;
- (16) atsižvelgdama į Europos semestrą, Komisija atliko išsamią Slovakijos ekonominės politikos analizę. Ji įvertino stabilumo programą ir nacionalinę reformų programą. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socialinei bei ekonominei Slovakijos politikai, bet ir tai, kaip laikomasi ES taisyklių ir gairių, nes ES priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų būtina stiprinti bendrą Europos Sąjungos ekonomikos valdymą. Jos rekomendacijos atsižvelgiant į Europos semestrą pateiktos toliau išdėstytose 1–6 rekomendacijose;
- (17) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo Slovakijos stabilumo programą ir savo nuomonę⁷ visų pirma pateikė toliau išdėstytose 1 ir 2 rekomendacijose;
- (18) atsižvelgdama į Europos semestrą, Komisija atliko visos euro zonos ekonominės politikos analizę. Tuo remdamasi Taryba pateikė valstybėms narėms, kurių valiuta yra euro, skirtas rekomendacijas. Slovakija taip pat turėtų užtikrinti, kad šios rekomendacijos būtų visiškai ir laiku įgyvendintos,

REKOMENDUOJA Slovakijai 2013–2014 m. imtis šių veiksmų:

1. Pagal planą įgyvendinti 2013 m. biudžetą, kad būtų tvariai panaikintas perviršinis deficitas ir užtikrintos fiskalinės priemonės, kurias Taryba nurodė rekomendacijose pagal perviršinio deficito procedūrą. Panaikinus perviršinį deficitą, vykdyti struktūrines koregavimo priemones, kurios Slovakijai sudarytų sąlygas iki 2017 m. pasiekti vidutinės trukmės laikotarpio tikslą. Stengtis nemažinti augimą didinančių išlaidų ir aktyviau didinti valstybės išlaidų veiksmingumą. Remiantis jau patvirtinta pensijų reforma, toliau didinti ilgalaikį viešųjų finansų tvarumą mažinant finansavimo atotrūkį viešojoje pensijų sistemoje ir didinant sveikatos priežiūros sektoriaus išlaidų veiksmingumą.
2. Sparčiau įgyvendinti kovos su mokestiniu sukčiavimu veiksmų planą ir toliau gerinti PVM surinkimą, visų pirma stiprinant mokesčių administratoriaus analitinius ir

⁷ Pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 2 dalį.

audito gebėjimus. Gerinti mokesčių prievolių vykdymą. Susieti nekilnojamojo turto mokesčius su jo rinkos verte.

3. Imtis priemonių siekiant padidinti viešųjų užimtumo tarnybų galimybes bedarbiams teikti individualizuotas paslaugas, taip pat sustiprinti aktyvumo skatinimo priemonių ir socialinės paramos sąsają. Veiksmingiau mažinti ilgalaikį nedarbą taikant aktyvumo skatinimo priemones ir teikiant individualiems poreikiams pritaikytą mokymą. Gerinti vaikų, visų pirma mažesnių negu trejų metų vaikų, priežiūros galimybes. Mažinti mažai uždirbantiems darbuotojams susidarantį mokesčių pleišta ir pritaikyti išmokų sistemą.
4. Aktyviau mažinti didelį jaunimo nedarbą, pvz., įgyvendinant Jaunimo garantijų iniciatyvą. Imtis veiksmų paskatinti jaunimą tapti mokytojais ir gerinti mokymosi rezultatus. Profesinio rengimo ir mokymo srityje sudaryti geresnes galimybes mokytis darbo vietoje. Aukštojo mokslo srityje sukurti labiau į darbo rinką orientuotų bakalauro programų. Skatinti veiksmingą žinių perdavimą skatinant akademikų, mokslininkų ir įmonių sektoriaus bendradarbiavimą. Aktyviau gerinti nuo visuomenės atskirtų bendruomenių, įskaitant romus, galimybes gauti kokybišką ir įtraukijį ikimokyklinį ir mokyklinį ugdymą.
5. Aktyviau gerinti energijos rinkos veikimą; visų pirma gerinti tarifų nustatymo mechanizmo skaidrumą, didinti reguliavimo institucijos atskaitomybę. Stiprinti jungtis su kaimyninėmis šalimis. Didinti energijos vartojimo efektyvumą, visų pirma statybų ir pramonės sektoriuose.
6. Iš dalies pakeisti įstatymą dėl valstybės tarnybos, kad sustiprėtų valstybės tarnybos nepriklausomumas. Gerinti žmoniškųjų išteklių valdymą viešojo administravimo įstaigose. Aktyviau stiprinti pagrindinių ministerijų analitinius gebėjimus, be kita ko, siekiant gerinti ES lėšų įsisavinimą. Įgyvendinti priemones teismų sistemos veiksmingumui gerinti. Populiarinti alternatyvaus ginčų sprendimo procedūras ir skatinti dažniau jomis naudotis.

Priimta Briuselyje

*Tarybos vardu
Pirmininkas*